

VAR OLMAK YA DA VAR OLMAMAK İŞTE BÜTÜN MESELE BU!!!

Görkem NAGANLU

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Sahne Sanatları Bölümü-Dramatik Yazarlık Anasanat Dalı Öğrencisi*

Beckett'in 1948 yılında kaleme aldığı "Godot'yu Beklerken" Avangard akımının etkisinde yazılmış bir oyun olarak nitelendirilmesine rağmen kısa zamanda klasikleşen yapıtlardan olmayı başarmıştır. 1953 yılında Paris'te sahneye konulduktan sonra zamanla ülke çapında ün kazanmış, 1954 yılında yine Beckett tarafından ufak tefek değişikliklerle İngilizceye çevrilerek başka ülkelerde de sahnelenmiştir. Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sahne Sanatları Bölümü olarak, 27 Mart Dünya Tiyatrolar Haftası kapsamında üniversitemizde sergilenen bu oyunun günümüz seyircisine hitap edecek farklı bir bakış açısıyla sergilendiğini görüyoruz. Vladimir ve Estragon'u canlandıran erkek karakterlerin arkasında yine Vladimir ve Estragon'u canlandıran kadın karakterlerin oyunun ritmine göre yer değiştirmesi sahne trafiğine ayrı bir hava katmaktadır. Kısaca oyundan bahsederek; Estragon ve Vladimir buldukları yeri ve zamanı unutan, çekip gitmek isteyen, bunu yapacak cesareti kendilerinde bulamayan, neden beklediklerini tam olarak bilemedikleri halde bekleyen kişiler olarak değerlendirebilir, her iki karakterdeki bellek yitimi onları gerçeklikten koparıp başka bir hayal dünyasına sürüklediğini söyleyebiliriz.

Bu bağlamda zamanın hangi diliminde yer aldıklarının kesinkes belirsiz oluşu ve bu bekleyişin sonunda neler olacağı yıllar boyunca izleyiciler için merak konusu olmuştur. İlk bakışta Vladimir'in Estragon'a göre biraz daha akıllı biri olduğu göze çarpsa da bu çıkmazın içinde o da kaybolmaya mahkûmdur. Var olma sancısı çeken iki insanın trajikomik öyküsünü gözler

önüne seren bu yapıt tematik olarak (2. Dünya Savaşı sonrasında etkilerini de düşündüğümüzde) korkuyu, umutsuzluğu, soyutlanmışlığı göstermektedir. Zaten absürdlerin dünyaya bakış açısı “öleceğimizi bildiğimiz halde niye yaşıyoruz?” sorusunu seyirciye sordurmak olup, çözüm üretmezler.

Oyundaki Pozzo karakteri ise devlet sistemine sıkı bir eleştiridir. Yeri geldiğinde acıma duygusuyla insanı himayesine alan, yeri geldiğindeyse haklarını hiçe sayan eylemlerde bulunarak makineleştirilmiş insan modelini izleyiciye aktarır. Alışılmış tiyatro biçimlerini, anlamlı diyalog yapısını yıkan, eylem ve çatışmaya bağlı olmayan yapısıyla Paris’te ilk kez sahnelendiğinde Jean Anouilh’ya “Godot, genelde insanları, özelde ise oyun yazarlarını umutsuzluğa düşürecek bir başyapıt” dedirten, savaş sonrasında en büyük başarılarından birine sahne olan bir yapıt olduğu söyleniyor.

Beckett’in bu oyunda olduğu gibi birçok oyununda kullandığı tekrarlar, günümüzde, modern tiyatrodaki oyun yazarları ve Robert Wilson gibi başarılı yönetmenler tarafından sık sık başvurulan bir yöntem olarak halen kullanılmaktadır.

Anlamsızlık üzerine düşünce üreten Dadaizmin kurucusu Tristan Tzara, Godot’yu Beklerken ile ilgili Dada grubu tarafından sergilenen oyunlar önce Zürih’te ve sonra Paris’te özenli bir şekilde seyircileri provoke etmek ve kışkırtmak için mümkün olan her yolu kullanarak tasarlanmıştır. Ama öncelikle ve özellikle onların inancına sanat yoluyla saldırmıştır. Francis Picabia “Sanat işe yaramaz ve kanıtlanması imkânsızdır.” şeklinde bir ifade kullanmıştır. Dada ismi esasında anlamsızlığı veya tarafsızlığı için seçilmiştir. (birçok anlam yükleme denemesi yapılmasına rağmen) ve Tzara’nın açıklamaları Dada’nın kendi anlamsızlığını seçmek için dikkatlice yaptığı girişimleri göstermektedir. Beckett, Godot’yu anlam yüklemesine karşı her zaman için savaştan bir oyun olarak açıklamıştır. Ama onun ‘anlam’ı önlemek için yaptığı bu girişimleri Eleutra’nın ana karakterlerinde apaçık bellidir ve Eleutra’nın kendini tanımlarkenki reddedişi diğer karakterleri provoke ederek

(Tanrı sevgisi için şekle gir) olarak kışkırtmaktadır. Dada'nın orijinalliği onun sanat çalışmasına yardım eden sistematik kalite tekrarında yatmaktadır.